

1 TIMOTEO

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Timoteom koe

Téé-cookg'ai sa

Timoteo ba kò qari-kg'ao-coa me e, dtcòm-kg'aom Asia dim nqõóm koe guua ba, a kò Juta dis khòès ka hěé naka Gerika dim khòèm ka hěéthěé ábàèa hãa (Tsee 16:1-3). Paulom cgoam kò xg'ae a tsééan kúrú, a ba a kò Paulo ba qãè tchõàn xgaa-xgaa koe hùì.

Paulom dis tc'ãà dis tcgãyas Timoteom di sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aikas ko tcgãya sa tshúù-ntcõan di xgaa-xgaan ka kg'ui. Ncěe xgaa-xgaa nea kò c'ěe xòè za Juta ne di i, a c'ěe xòè za Juta tama ne di i, a i a ko máá, ncěem nqõóm di zi gúù zi tshúù zi i, témé. Ncèè khòèan kò gaxu di tc'ěe-kg'áma chómsea qgóóa qari ne cúí i gha kgoarakuan hòò o, naka qgóóse-kg'áman ncěe c'ěe zi tc'õo zi tsi tc'õó tama hěé, a sèè taman hěéthěé ko kúrú ne.
2. Tcgãya sa ko kerekes di tsééan ka hěé, naka còrèan ka hěé, naka tséé-kg'ám zi kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu gha kúrú zi hěé naka hùì-kg'ao xu hěéthěé gha kúrú di x'àèan tcg'òó.
3. Còo dis kam ko Timoteo ba biría kg'ónòè, Jeso Krestem dim qãàm qãè bam gha kúrú sa, naka ěem gha ko kúrú zi tséé-kg'ám zi ka hěé naka tãáka zi xg'ae zi dtcòm-kg'ao ne di zi koem gha kúrú zi ka hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xгаа-xгаа са
  - dtcòm sa
  - Nqari-tcáoa ne
  - kerekes di xu tsée-kg'ao xu
- Tcgãyas q'oo koe hàna zi:
- Tsée-kg'ám zi kerekes di zi hěe naka gas di tsée-kg'aoan hěéthěe e (1–3)
  - X'àe-kg'áman Timoteom ko máàe e (4–6)

**Tsée-kg'ám zi kerekes di zi hěe
naka gas di tsée-kg'aoan hěéthěe e
(1–3)**

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'àe úú-kg'ao* ra, Nqarim gatá dim Kgoara-kg'ao ba hěe naka Jeso Kreste ba hěéthěe tsara ma x'àea khama, ncēe ta Gam koe nqòda hãa ba.

² Timoteo, dtcòmàn koe tiri tsi cóa tsi tseegu di tsi ra ko *ncēes tcgãya sa* góa máa a ko máa:

Nqarim Abo ba hěe naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hěéthěe tsara koe guua hãa cgómkuan hěe, naka thõ-xama-máákuan hěe naka tòókuan hěéthěe méé i tsáa cgoa hãa, témé.

Tshúù-ntcōan xгаа-xгаа dis dqàèku sa

³ Maketonia koer ko qò kar kò bìrí tsi, Efeso koe méé tsi hãa sa, naka tsia c'ēe ne khòe ne xgàe-kg'am, táa méé ne tãa zi guù zi tshúù-ntcōan di zi xгаа-xгаа sa. ⁴ Tshúù-ntcōan di huwan koe hěe naka chõ tama qhàòkuan khòe ne di ka kg'uian koe hěéthěe méé ne tcg'òóse, Nqarim di tsééan

---

* **1:1:** x'àe úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

dtcòmàn di koe i káà hùì i ke, a ko mēékuan cúíga ghùì. ⁵ Ncēe x'áè-k'ámán koer ko nxàes gúù sa ncàmku si i: q'anos tcáó sa hēé, tchànos tc'ēe-k'ám sa hēé, naka q'anos dtcòm sa hēéthēé koe guua sa. ⁶ C'ēe ne khóè ne ncēe zi gúù zi tcg'oaragua, a káà hùì zi kg'ui zi koe tòósea. ⁷ X'áè xгаа-xгаа-k'g'aoa ne ne gha kúrú sa ne ko tc'ēe, igabaga ne ēe ne ko kg'ui sa c'úua hāa. Kgoarasea hāase ne ko gúù zi ka kg'ui igabaga ne dùú sa zi ko mēé sa c'úua hāa.

⁸ Q'ana ta hāa x'áèa ne qāè e sa, khóèan kò ko qāèse tséékagu u ne. ⁹ Ncēe sa ta thēé q'ana hāa khama: x'áèa nea qāè khóèan kúrúa mááè tama, a x'áèan ko khóá khóèan hēé, uù khóèan hēéthēé kúrúa mááèa, Nqari-tcáó taman hēé naka cg'āè cauan hēéthēé, tcom-tcomsa taman hēé naka Nqarim ka ko cg'āè gúùan kg'ui ne hēéthēé, kg'áo xòòan hēé naka dxàe xòòan hēé ko cg'ōoan hēéthēé, cg'ōo-k'g'aoan hēé, ¹⁰ cg'árà-k'g'aoan hēé, gaan khama ma kg'áo khóèan cgoa ko séèkuan hēé, ts'āà-k'g'ao xu khóèan di xu hēé, tshúù-ntcōa-k'g'aoan hēé, naka khóèan c'ēe gúùan qāè xгаа-xgaan cgoa qōòa mááku tama ko kúrú hēéthēé i kúrúa mááèa. ¹¹ Ncēe qāè xгаа-xгаа ne ko ts'ee-ts'eekg'aièam Nqarim di qāè tchōàn x'áàko koe hòòse, qāè tchōàn ncēm màà tea hāa koe.

X'aigam Nqarim di cgómkuu ne Paulom koe

¹² Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba, ncēe kò qar-ian máà te bar ko qāè-tcaoa máá, tcom-tcomsa ra a sam kò bóò, a kò nxárá tcg'òò te Gam di tsééa ner gha kúrú ka khama. ¹³ Eētar xg'ao ko ma Nqarim ka cg'āèse kg'ui, a xgàèku-k'g'ao ra a, a tshúù-k'g'ao ra a, igabagar xg'ao thōò-xama mááè, ncēe zi gúù zir

ko c'úùase kúrúa, a dtcòmàn úú tama khama. ¹⁴ I kò cgòm̄kuan gatá dim X'aigam di tíi koe ntcana tcãà, a dtcòmàn hěé naka ncàm̄kuan hěéthěé máà te Jeso Krestem koe.

¹⁵ Kg'uiàn ncēea tseegu u, a kg'anoa wèé za ga i ga dtcòm̄mè sa, ncēe ko máá: Jeso Kreste ba nq̄õómkg'ai koe hààraa, chìbi-kg'ao nem gha hàà kgoara ka, ta ko méé e, ncēe ra tíi gane ka kaisase chìbiga ra a ne. ¹⁶ Tíi koem gha Jeso Kreste ba Gam di qáò tcáoan wèé ga x'ái domkar kò thõò-xama-máákuan hòò, tíi ncēe kò kaisase chìbiga ii ra, nxãasegar gha ãe gha Gam koe dtcòm̄ a chõò tamas kg'òè sa hòò ne koe x'ái sa ii ka. ¹⁷ X'aigam, ncēe tshoa-tshoase-q'oo, a chõò-q'oo úú tama, a x'óó tama, a bóòèa hãa tite ba, ncēe cúí iim Nqari ba méém chõò tamase tcomkuan hěé naka x'áàn hěéthěé máàe. Amen.

¹⁸ Timoteo, tiri cóáè, ncēe x'áè-kg'áma ner ko máà tsi, porofiti xu kò tsáá ka porofita kg'uiàn cgoa ko q̄õà mááku u, nxãasega tsi gha gaa kg'uiàn cgoa q̄ãès ncõo sa x'ãà ka. ¹⁹ Qgóóa qari dtcòm̄ sa hěé naka tchànos tcáo sa hěéthěé e. C'ēe ne khóè ne aagu sia, a gatà hěéan ka dtcòm̄s gane di sa chúú-chuua hãa ke. ²⁰ Gane xg'aeku koe tsara ko Humenaioa tsara Alekesantereaa tsara hãa, ncēer satanam tshàu q'oo koe tcana hãa tsara, nxãasega tsara gha xgaa-xgaaè a Nqari ba táá cg'ãèse kg'ui cgoa ka.

2

Nqari ba dqomàn di x'áè-kg'áma ne

¹ Wèé zi guú zi cookg'ai koer ko gaa domka dtcàrà tsi, wèé khóèan ga tu gha còrèa máá sa, a

còrèa mááku, a c'ěean téé-q'oo koe còrè, a tu a Nqari ba qãè-tcaoa máá di còrèan còrè sa. ² X'aigan ga hěé naka wèéan ěe tc'amaka hàna zi téé-q'oo zi dian ga hěéthěé méé i còrèa mááè, naka ta gha nxãasega kgàea hãas kg'òès tòókuan di sa kg'òè, Nqari-tcáoase naka qãè qgóósean úúase, wèé zi qgài zi kg'òèa ta di zi koe. ³ Ncěe sa ta kò ko kúrú ne i gha qãè e Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom cookg'ai koe, a i a gha qãè-tcaokagu Me, ⁴ Nqarim ncěe wèém khóm gha kgoaraè, a tseeguan q'ãa sa ko tc'ěe ba. ⁵ Cúim Nqari ba hàna khama, Me gataga cúim Khóè ba hàna, khóèan hěé naka Nqari ba hěéthěé ko xg'ae-xg'ae ba, Khóm Jeso Krete ba, ⁶ ncěe kò kg'òèa ba máàna hãa ba, wèé ne khóè ne di kg'òèa nem gha x'ámá kabí ka, a kò gatà hěéan ka qãèm x'aèm ka Nqarim ka nxárá tcg'òóèas x'ái sa ii ba. ⁷ Ra ncěes gúús domka tséé sa máàèa, Nqarim di kg'uia ner gha nxàe, a x'áè úú-kg'ao ba ii ka (tshúú-ntcōa tamar hãa a ko tseeguan nxàe), a gha tãá zi qhàò zi dim xгаа-xгаа-kg'ao ba ii ka, dtcòmàn hěé naka tseeguan hěéthěé koe.

⁸ Khóè xu méé xu wèé qgáian koe, tcom-tcomsa tshàuan ghùia hãase còrè sar ko tc'ěe, xgóà naka ntcoeku tamase. ⁹ Naka zi thěé khóè zi t'òè-t'òese qãèse hãan ka, sauá hãase naka tcomkuan kg'anoa hãam dàòm ka hěéthěé e, naka táá kaisase t'òè-t'òè c'òò guu, kana gautan hěé kana t'òè nxõán hěé kana kái marian ko qaa qgáian hãa guu. ¹⁰ Igabaga qãè tséé-kg'áman cgoa méé zi t'òè-t'òese, Nqari-tcáoá zi hãa sa x'áísea hãa zi khóè zi khama ma. ¹¹ Khóè sa méés nqooa hãase xгаа-xгааe, wèé tcáoá sa cgoa máàsea hãase. ¹² Ra khóè sa kgoara máá tama xгаа-xgaas gha sa, kanas gha khóm

tc'amkg'ai koe qarian úú sa, igabaga méés nqooa hãa. ¹³ Adam ba tc'ãà a kúrúèam ga me e, si Efa sa kháóka kúrúèa khama. ¹⁴ Me kò Adam tama me e ncêe kò qàe-qaeè ba, igaba dxàes khòè si i ncêe kò qàe-qaeèa, a cg'ãèan koe tcana sa. ¹⁵ Igabagas gha khòè sa cóán ábà ka kgoaraè, ncèè dtcòman hěé, ncàmkuan hěé, q'ano-q'anosean hěé naka qãè qgóósean hěéthěé cgoas kò ko còoka qđò ne.

3

Kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu hěé naka hùi-kg'ao xu hěéthěé e

¹ Kg'uim ncêe ba tseegu me e ncêe ko máá: Khòèm kò kerekes dim tc'ãà-cookg'ai ba téé kg'oana nem ko qãès tséé sa tc'ěe, ta ko méé ba. ² Kerekes dim tc'ãà-cookg'ai ba méém khòèm c'ěe gúù domka ga chìbi-chibiè tite ba ii, naka ba cúís khòès dim khòè ba ii, qgóóse ko ba, tc'ěe-kg'áma ba tchàno ii ba, qãè kg'òò ba, khòè ne ko x'áéa ba koe qãèse hààkagu ba, a khòèan xгаа-xгаа di tcáóan úúa ba, ³ kg'áà-kg'ao tama ba, a xgáèku di tama ba, igaba méém tc'aua hãam khòè ba ii, ncõo di tama ba, mari ncàm tama ba, ⁴ gam dim x'áé ba qãèse tc'ãà-cookg'aia hãa ba, a ko gam di cóán kúrú i komsana me ba, a wèé qgài koe ga qãè qgóósean úúa ba. ⁵ (X'áém gam di bam gha ma tc'ãà-cookg'ai sam kò c'úúa hãa ne ba gha mtama ma Nqarim dis kereke sa ma q'òé?) ⁶ Táá méém dtcòman koe kaba ii, naka ba gha nxãasega táá bóò-bòòse, naka dxãwam di xgàrakuan koe cg'áéa tcãà guu. ⁷ Khòè ne kerekes ka tchàa koe hàna ne ka tcommèa hãam khòè ba méém ii, naka ba gha nxãasega táá sau-cgaekaguè, naka ba táá dxãwam dim dàòm koe cg'áéa tcãà guu.

⁸ Kerekes di xu hùi-kg'ao xu méé xu gataga tcom-tcomsa xu khòè xu ii, cím kg'ám-tsharà tama xu, kái gōéan kg'áa koe tóóse tama xu, a mari ka cg'aré tcáo tama xu. ⁹ Chómsea zi gúù zi dtcòman di zi ncēe tseegu ii zi méé xu qarika q'ano-tcáoan cgoa qgóóa hãa. ¹⁰ Gataga méé xu kg'aika kúrúa bóòè thēé, a ncēè káà chìbi xu u sa i kò bóòèa hãa ne méé xu nxāwa kerekes di xu hùi-kg'ao xu kúrúè. ¹¹ Khòè zi méé zi gataga tcom-tcomsa zi i, naka táá cg'ǎè zi gúù zi c'ēe ne ka nxàe, igaba méé zi qgóósean úúa, naka wèè gúùan koe tcommèa hãa. ¹² Kerekes dim hùi-kg'ao ba méém cúis khòès dim khòè ba ii, naka cóáa ba hēé naka x'áéa ba hēéthēé qǎèse tc'ǎǎ-cookg'aia. ¹³ Kerekes di xu hùi-kg'ao xu kò ko gaxu di tsééan qǎèse kúrú ne xu ko qǎès téé-q'oo sa hòòà mááse, a kgoarasease gaxu di dtcòman ka kg'ui Jeso Krestem koe.

¹⁴ Tcoma ner úúa, hààr gha qháése xg'ae cgoa tsi di i, igabar ko ncēe zi gúù zi góá máá tsi, ¹⁵ ncēè ãor kò ko ne tsi gha q'ǎa ka, khòèan méé i ntama ma Nqarim di ne khòè ne xg'aeku koe qgóóse sa, ncēe kg'òèa hãam Nqarim dim kereke ba, tseegus di qhùri-c'óá ii, a tshoa-tshoase-q'oo sa ii ba. ¹⁶ Ntcoe gham khòè ba káà me e, chómsea zi gúù zi gatá dis dtcòmòs di zia kaia hãa sa:

Nqari ba kò khòèan dis iis koe x'áíse,
a Tcom-tcomsam Tc'ēem ka tchànòom ii sa x'áíè,
 a moengelean ka bóòè,
 a qhàò zi di ne koe xgaa-xgaaè,
 a nqǎómkg'ai koe dtcòmòmè,
 a x'ààn koe qaòkaguè.

X'áè-kg'áman Timoteom ko máàè e (4–6)

4

Tshúù-ntcõa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu

¹ Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ko qãèse bìrí ta a, còo di x'áè ka ne gha c'ëe ne khòè ne dtcòmàn aagu, a ne a gha hoàkaguko tc'ëean koe hëé, naka dxāwa tc'ëean di xгаа-xgaan koe hëéthëé máàse sa. ² Ncëe xгаа-xgaaku ne cg'ãè cau xu tshúù-ntcõa-kg'ao xu koe guua, ncëe gaxu di tcáóan kùrusam qanom cgoa dàoèa khama ii xu. ³ Khòèan xu ko séèkuan cara, a xu a ko x'áèan tcg'òó, táá ne gha c'ëe tc'õo-qhào ga tc'õó di i, tc'õoan ncëe Nqarim kúrúa hãa a, ëe dtcòmaa a tseeguan q'ana hãa ne gha qãè-tcaoan cgoa tc'õó ka a. ⁴ Nqarim kúrúas gúús wèé sa qãè si i, khama i cúí gúù ga xguè tite, ke méé ta qãè-tcaoan cgoa tc'õó o. ⁵ Nqarim dim kg'ui ba hëé naka corèan hëéthëé cgoa i ko qãè-qãèe ke.

Qãem tséé-kg'aom Jeso Krestem di ba

⁶ Ncëe ncëe zi gúù zi ka tsi kò tsáá ka c'ëe ne q'ãa-q'ãa ne tsi gha Jeso Krestem di tsi tséé-kg'ao tsi qãè tsi i. Gataga méé tsi dtcòmàn hëé naka cgáé xгаа-xgaan ëe tsi xùria hãa hëéthëé di kg'uian cgoa xáròse. ⁷ Dxāwam di huwan kàà hùì koe méé tsi tcg'òóse, naka tsia Nqari-tcáóan koe qari-qarise. ⁸ Tc'áróa tsi kõèan di zi gúù zi cgoa qari-qari sa cg'arése cgáé si i, igaba Nqari-tcáóa hãase kg'òè sa wèé zi gúù zi koe cgáé si i, ncëes kg'òès koe hëé naka ncëe gha ko hààs kg'òès koe ga hëéthëés nqòòan úúá hãa khama. ⁹ Ncëe kg'ui ne tseegu u, a wèé za ga i ga dtcòmè sa kg'anoa hãa. ¹⁰ Kg'òèa

hãam Nqarim koe ta nqòòà ta tòòà, wèè ne khóè ne dim Kgoara-kg'ao ba, gatà hées ka gane ãe dtcòma hãa ne di ba. Gaa domka xae ko kaisase tsée a ko xhõe.

¹¹ Ncëe zi gùù zi méé tsi khóè ne bìrí naka gazi ka xгаа-xгаа ne. ¹² Táá hée naka i khóèan cg'aré tsi i domka ntcoe tsi guu, igaba méé tsi dtcòm-kg'ao ne koe x'ái sa ii, kg'ui-kg'áma tsi ka hée, qgóóse-kg'áma tsi ka hée, ncàmkuuan x'áa tsi ka hée, dtcòma tsi ka hée, naka q'ano-tcáóse kg'òèa tsi ka héeéthée e. ¹³ Gataga méé tsi *Nqarim di zi Tcgãya* zi nxáran koe hée, khóè ne ghùì tc'ëean koe hée, naka khóè ne xгаа-xgaan koe héeéthée tòóse, nakar nxãakg'aiga sí hàà. ¹⁴ Tsáá koe hãas abas, ncëe porofiti xu kò porofitas kg'uis koe tsi guu a máàèa sa, ãe xu kò kerekes di xu kaia xu tshãua xu tòó cgae tsi x'aè ka, sa táá hée nakas aaguse cgae tsi guu.

¹⁵ Tsée zi ncëe zi koe méé tsi máàse, naka qarika tsée zi, naka gazi koe hãa, naka i nxãasega còoka tséea qòò-q'ooa tsi wèè khóèan ka bóòè. ¹⁶ Tsáá hée naka ãe tsi ko xгаа-xгаа sa héeéthée méé tsi kòre. Qào tcáóan cgoa méé tsi kúru si. Gatà tsi kò hée ne tsi gha tsáá hée naka ãe ko komsana tsi ne héeéthée kgoara ke.

5

Dxàe-ntcõa zi hée naka kaia xu hée naka qãàn héeéthée e

¹ Kaiam khóè ba méé tsi táá dqàè guu, igaba méé tsi tsarim xòòm khama ma kg'ui cgoa me, qãè qgóósean cgoa, naka qárí-kg'ao xu tsáá qõea xu khama ma qgóó. ² Kaia zi khóè zi méé tsi tsari zi

xòò zi khama ma qgóó, naka dxàe-coa zi tsáá qǒea zi khama ma qgóó, q'ano-tcáóan cgoa wèè za ga.

³ Dxàe-ntcōa zi, ncēe tseeguan kaga ko hùian qaa zi méé tsi tcomkuan cgoa qgóó. ⁴ Igaba ncēe dxàe-ntcōas kò cóán kana tsgōo-coan úúa hãa ne méé i dtcòm̄s koe ko qaase sa kg'aia xgaa-xgaase, naka gaan di khóèan q'ǒé, naka xòò ga ne hēé naka tsgōose ga ne hēéthēé kúrúa máá, ncēe sa ko Nqari ba qǎè-tcaokagu ke. ⁵ Dxàe-ntcōas ncēe tseeguan kaga ko hùian qaa a qhàò ga úú tama sa, nxãa sa nqòò sa Nqarim koe tòóa hãa, a sa a ko ntcùú ba hēé naka koaba ba hēéthēé còrè, a ko Nqari ba dtcàrà hùì sim gha ka. ⁶ Igabaga dxàe-ntcōas ncēe nqōóm di karean cgoa ko qgóé sa x'óóa hãa, kg'òèas hãa igaba. ⁷ Ncēe zi x'áè-kg'ám zi méé tsi máà ne, naka ne nxãasega c'ēe gúù domkaga táá chibi-chibiè guu. ⁸ A ncēe c'ēm khòèm kò gam di qhàòan kúrúa máá tama, kana gam x'áé di ne kúrúa máá tama, nem dtcòm̄an ntcoea hãa, i qgóóse-kg'árma ba ēe dtcòm̄ tamam dian ka cg'ǎè e.

⁹ Dxàe-ntcōas kò 60 kurian nqáéa hãa a sa a xg'ao cúim khòèm ka séèèa ne cúis gha dxàe-ntcōa zi di xg'aes koe tcãàè. ¹⁰ Gataga méés gas di zi tséé zi qǎè zi ka q'ãaèa, ncēe cóán kaikagu di khama ii zi, khóèan qǎèse qgóóan ka hēé naka c'ēe ne dtcòm̄-kg'ao ne qám̄sea máán ka hēé* naka qóman koe hàna ne hùian ka hēé naka qǎè zi tséé zi wèè zi koe tcãàn ka hēéthēé e.

¹¹ Cg'áré zi dxàe-ntcōa zi méé tsi gaas xg'aes koe táá tcãà guu, hēé zi gha a Krestem tc'ēe tama sa

---

* **5:10:** dtcòm̄-kg'ao ne qám̄sea máá - es ko Gerika sa máá: "tcom-tcomsa ne di nqàrèan xg'aà," témés gúù sa.

kúrú, a zi a gha tcáóa zi tc'ëea sa xùri, a kg'àò-khoean séè ke. ¹² A zi a gha gatà hëéan ka tc'ãà dis nqòðkagukus gazi di sa aagua, a gha ncëem dàòm ka xgàrasean óága cgaese. ¹³ Gataga zi ko káà hùì zi gùù zi koe tcààse, a ko x'áé xu koe qðòate, káà hùì zi gùù zi cúí zi koe tamase, igabaga zi ko khóèan c'amate, a ko khóèan di tsééan cuiaka koe ga tcàà, a ko kg'ui tama zi ga hãa gúùan ga kg'ui. ¹⁴ Gaa domkar ko tc'ëe, cg'aré zi dxàe-ntcõa zi gha séèè, a cóán úú sa, a x'áéa zi kòre sa, naka zia gha nxãasega táá cg'õo-kg'aosan tshúù gúùan kg'ui di x'aèan máà guu. ¹⁵ C'ëe zia nxãakamaga nxana hãa a ko satana ba xùri. ¹⁶ C'ëes khóès dtcòm-kg'aos ko x'áéa sa koe dxàe-ntcõa zi úúa ne méés hùì zi, nakas gha nxãasega kereke sa táá tsééan ka qóma mááè guu, naka sa dxàe-ntcõa zi tseeguan ka ko hùian qaa zi hùì.

¹⁷ Kaia xu ncëe ko kereke zi qãèse qðòkagu xu méé xu kaisa tcoman mááè, kaisase qarika ëe ko Nqarim dim kg'uim koe tséé a ko xgaa-xgaa me xu. ¹⁸ *Nqarim dis* Tcgãya sa ko máá: “Ghòèm kò ko maberean náà gáí a ko dxòó ne méé tsi táá qhòm kg'ám me guu,” témé ke. A sa a ko gaicara máá: “Tséé-kg'ao ba gam di surutan ka kg'anoèa hãa,” témé. ¹⁹ Kerekes dim kaim kò ko *cúim khóèm ka chìbi-chibiè* ne méé tsi táá tseegu iise séè e guu. Càm kana nqoana khóèan kò ko nxàea tseegukagu u ne cúí méé tsi tseegu iise séè e. ²⁰ Eë ko chìbian kúrú xu méé tsi wèé khóèan tcgáí q'oo koe dqàè, naka ne gha nxãasega c'ëe ne gaa koe x'ái sa *bóò naka bèe*.

²¹ Nqarim koe hëé naka Jeso Krestem koe hëé, naka nxará tcg'òòèa xu moengele xu hëéthéé

cookg'ai koer ko kgoara-tcáoase x'áè tsi, ncēe x'áèan tsi gha qgóóa qari ka. Ncēe zi gúù zi tsi kòo kúrú ne méé tsi khóèan táá tǎákase qgóó guu, naka gataga táá c'ēe khóèan ncàm naka c'ēean hòre guu.

²² C'ēm khóm tc'amkg'ai koe tsi kò tshàua tsi tòó a tsi a Nqarim di tsééan máà me kg'oana ne méé tsi táá qháé ii guu. Naka tsia gataga c'ēe ne khóè ne di chìbian koe táá tcǎa guu. Tsáá ka qgóóse naka q'ano ii.

²³ Tsari ncǎan di thǒðan hēé naka káise tsàan hēéthēé domka méé tsi táá tshàan cúí ga kg'áa guu, igaba méé tsi cg'aré gǒé-coan ga tséékagu.

²⁴ C'ēe ne khóè ne di chìbia ne ko bóòse, a ko xgàrakus cookg'aia ne koe hànas koe úú ne, igaba i ko c'ēe ne khóè ne dian còò ne. ²⁵ Gatà iim dàòm ka zi ko qǎè zi tséé zi bóòse, a ncēè qǎèse zi kò bóòse tama ne zi chómsea hǎa tite.

6

¹ Wèém khóm ēe qǎàm ii dis joko sa ko tcéè ba méém gam ka q'òðse ba wèé tcoma nem úúa sa x'ái, naka i gha nxǎasega Nqarim di cg'òèan hēé naka Gam di xgaa-xgaan hēéthēé táá cg'uri-cg'uriè guu. ² C'ēe ne qǎà nea dtcòmàn úúa hǎa q'òðsean úúa; nxǎa ne méé ne táá cúís dtcòmòs di ne e domka cg'aré tcoman máà ne guu. Igabaga méé ne tc'ēe-tc'ēese naka bìrise naka máá: "Q'òðse ga nea dtcòm-kg'ao ne e, a ncàm-ncamsa ne e théé, a ko wèé qaria ne cgoa kúrú, qǎà ne ne gha hùì ka," témé. Ncēes gúùs domka méé ne kaisase tsééa máá ne.

Tshúù-ntcōan di xgaa-xgaakuan hēé naka tseegu di qguàn hēéthēé e

Ncêe zi gúù zi ka méé tsi khòè ne ntcàm naka xгаа-xгаа. ³ C'êe ne khòè ne ko tǎá zi gúù zi tshúù-ntcōan di zi xгаа-xгаа, a ne a kg'òèkaguko kg'uian gatá dim X'aigam Jeso Krestem di koe dtcòm tama, a gataga xгаа-xgaasean khòèan ga ma Nqari-tcáóase kg'òè di koe dtcòm tama. ⁴ Ncêeta ne kò ko hêé ne ne ko bóò-boose, a cúí gúù ga kóma q'ǎa tama, a ntcoeku a mēéku sa ncàma. Ncêe mēékuan di zi kg'ui zi ko tauan di kg'uian hêé, ncōoan hêé naka cóèkuan hêé naka cg'ǎè zi tc'êe zi hêéthêé ghùi. ⁵ Gataga zi ko ncêe zi kg'ui zi mēékuan di zi cg'ǎè tc'êe khòèan, ncêe tseeguan ka aaguse cgaeèa koe xòm x'àè di zi xg'ore zi ghùi. Ncêe ne khòè ne ko tc'êea máá, khòèan di Nqari-tcáóa nea qguùan dim dàò me e, ta tc'êea.

⁶ Khòèm kò Nqari-tcáóa hǎa nes ko nxǎa sa qguùkagu me. Ncêe sa gha kúru me me qǎè-tcao êem úúa hǎas gúùs domka khama. ⁷ Cúí gúù ga ta nqǒómkg'ai koe óá ta ga hǎa, a ta a gataga cúí gúù ga nqǒómkg'ai koe séèa tcg'òóa hǎa tite. ⁸ Igabaga ta kò tc'ōoan hêé naka qgáían hêéthêé úúa ne ta gha gaan ka qǎè-tcao. ⁹ Khòè ne êe qguù kg'oana ne ko dxāwam di qǎè-qaekuan koe tcǎàse a ne a ko ntcòmš tshúù-xam a kǎà hùi zi tc'êe zi dis koe cg'áea tcǎà. Ncêe zi tc'êe zi ko khòèan di kg'òèan tshúù-tshuu a zi a ko cg'ōo o. ¹⁰ Marian di ncàma nea wèé zi cg'ǎè zi dim tǒbe me e khama. C'êe ne khòè ne ncêe ko marian kaisase qaa ne dtcòmān koe hòakaguèa a kái thòò-tcaoan óága cgaesea.

Qǎès ncōos dtcòmān di sa x'ǎà

¹¹ Igaba tsáá, Nqarim di tsi khòè tseè, wèé gúùan ncêe koe qgóea tcg'oa, naka tchànoan hêé,

Nqari-tcáoase kg'òèan hěé naka dtcòmàn hěé naka ncàmkuàn hěé naka qáo tcáoase hãan hěé naka qãe tcáoase kg'òèan hěéthěé x'ãà máá. ¹² Qãès ncõos dtcòmàn di sa x'ãà. Chõò tamas kg'òè sa qgóóa qari. Gaas kg'òès domkaga a kò ii, ncěe tsi kò tciia óáèa hãa ka, a tsi a ko gaa domka dtcòmà tsi kái ne khòè ne cookg'ai koe nxàea hãa, ncěe ga nxàea tseegukagu u ne. ¹³ Nqarim ncěe wèé zi gúù zi ko kg'òèan máàm cookg'ai koer ko ncěe x'áèan máà tsi, naka Jeso Krestem cookg'ai koe hěéthěé e, ncěe kò Pontiose Pilatom cookg'ai koe Gam dis dtcòm sa nxàea tseegukagua ba, ¹⁴ a ra a ko máá: ncěem x'áè-kg'ám ba méé tsi káà chìbi iise, naka chìbi-chibiè tite se qgóóa qari, nakam nxãakg'aiga gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba síí x'áíse. ¹⁵ Nqari ba gha kúrú Me Me Gam tòóa hãam x'aèm ka síí x'áíse, Nqarim ncěe tcom-tcomsa a cúísega tc'ãà-cookg'aia ba,

Gaam wèé xu x'aiga xu dim X'aiga ba,
a wèé xu nqàrì xu dim Nqari ba.

¹⁶ Gaam cúí Me e ncěe x'óó tite ba,
Gaam ncěe cúù cgaeè titem x'áàm koe x'ãèa ba,
Gaam ncěe cúí khòè ga bóò ta ga hãa ba kana bóò tite ba.

Gam koe méé i tcoman hěé
naka qarian hěéthěé chõò tamase hãa. Amen.

¹⁷ Ncěem nqõóm koe hàna ne khòè ne qguà ne méé tsi x'áè-kg'ámàn máà naka ne táá kái-kaise guu kana gane di nqòòan tcommè tamas qguùs koe tòó guu, igabaga méé ne gane di nqòòan Nqarim koe tòó, wèé zi gúù zi qãè-tcaokagu ta a ko zi ko tc'ãòase máà ta a ba. ¹⁸ Gaa ne khòè ne qguà ne méé ne qãè zi gúù zi kúrú, naka qãè tséèan kúrú ka qguù,

naka khaàsa ii, naka ko gúùan q'aa-q'aaku ka tc'ěe. ¹⁹ Ncěem dàòm ka ne gha ko qguùan kúrúa mááse, si gha gane dis tshoa-tshoase-q'oo sa hààkom x'aèm ka qari ii, nxãasega ne gha tseegu dis kg'òè sa qgóóa qari ka.

²⁰ Timoteoè, máàèa tsi hãa sa méé tsi kòre. Káà hùì kg'uian hěé naka ntcoekuan di zi tc'ěe-kg'ám zi hěéthěé méé tsi nxanagu, dxãwam di zi i ke. Gazi ncěe c'ěe ne khóè ne ko c'úùà hãase máá, 'tseegu di tc'ěe e' témé zi. ²¹ C'ěe ne khóè ne kò ncěe tc'ěean dtcòm, a ne a kò dtcòm koe hòà.

Nqari ba méém gam di cgómkuan máà tu u.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b